

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีผสมผสานกับการที่ประเทศทั่วโลกมีแนวโน้มผ่อนปรนกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับทั้งหลาย ยอมเปิดประเทศรับอิทธิพลภายนอกมากขึ้นได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้นานาประเทศ สามารถรับรู้และถ่ายทอดเรื่องราวข่าวสารระหว่างกันได้สะดวกรวดเร็ว เป็นการก้าวสู่โลกยุคไร้พรมแดน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง que เข้าสูยุคดังกล่าว และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมคนให้รู้จักเลือกสรรคัดเอาแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์มาใช้ เพื่อช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของประเทศในการเตรียมคนดังกล่าว นั้น การศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องบ่งชี้ที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสนับสนุนให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเต็มศักยภาพเหมาะสมกับวัยและให้เกิดสมดุลงานทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ สุขภาพ พละนาถมาย สังคมและประกอบสัมมาชีพ สามารถพึ่งตนเองดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและเกื้อกูลประโยชน์ต่อสังคมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเป็นการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการเตรียมกำลังคน ให้สอดคล้องกับกระแสที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทิศทางการจัดการศึกษาในปัจจุบัน จึงมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้จึงมีความจำเป็นที่บุคลากรทางการศึกษาต้องปรับกระบวนทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใหม่ที่จะสามารถออกแบบระบบการจัดการศึกษาหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพตนเองได้ตามแบบแผนการเรียนรู้ของตน เรียนรู้วิธีเรียน มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในยุคของสังคมที่ซับซ้อนได้ โรงเรียนต้องสามารถจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้แบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ใช้แบบแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเชิงบูรณาการจากเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียน ชุมชน และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่การปฏิบัติงานจริง ครูอาจารย์ต้องได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดได้ ถึงการอ่านออก

เขียนได้ระดับสูงที่หมายถึง การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินสังเคราะห์สารสนเทศ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2539-2550

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาตินี้ ได้เน้นความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก กล่าวคือ เน้นการพัฒนา "คน" เป็นสำคัญ ดังนั้นในการพัฒนาคนเพื่อให้มีคุณภาพนั้นต้องคำนึงถึง วิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาไว้ 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นแรก การพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์กล่าวคือ มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจและสังคมซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ พัฒนาให้คนไทย มองกว้าง คิดไกล เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ รู้จักคิดและวิเคราะห์ ใช้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์พัฒนาให้คนไทยมีวินัยในตนเองรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและครอบครัว ชุมชนและสังคม เคารพและรักษากฎเกณฑ์ของสังคม พัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์

ประเด็นที่สอง การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต การศึกษาที่จัดให้ควรสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับความเป็นจริง ในวิถีชีวิตของคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคุณค่าในสังคมไทย เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตอย่างสมดุลทั้งด้านสังคม การเมือง การปกครอง รวมทั้งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศให้สามารถร่วมมือและแข่งขัน อันจะทำให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ภาคชนบทมากขึ้นโดยเฉพาะการศึกษาจะต้องสร้างคนให้รู้จักสร้างงานด้วยตนเองมีโอกาสมีงานทำอยู่ในถิ่นของตนเอง

ประเด็นที่สาม กระบวนทัศน์ในการพัฒนาการศึกษา จำเป็นต้องปรับเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่พึงประสงค์ดังนี้ ให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียน รู้จักการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อสังคมข้อมูลข่าวสารและสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้การศึกษาที่ให้ทางออกและทางเลือกที่ดีต่อทุกคน ระดมสรรพกำลังทุกส่วนให้สังคมเพื่อการศึกษาทุกส่วนของสังคม ทั้งครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชนต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน เป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เรียนตามความต้องการของผู้เรียน ไม่ใช่เรียนตามตามความต้องการของครูของกระทรวงศึกษาธิการหรือทบวงมหาวิทยาลัย และให้ผู้เรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพของผู้จัดหรือหน่วยงานที่จัดและตระหนักถึงสิทธิที่ประชาชนได้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กร และสังคม ฉะนั้น สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หาทางแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงนั้น ควรใช้รูปแบบ / วิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการ การจัดการกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมกระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆ เข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะด้วยกัน

ปัจจุบันสังคมไทยเริ่มมีการยอมรับและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาตามแนวคิดที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หลายโรงเรียนเริ่มรับและจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาในประเด็นของ การเปิดรับข่าวสาร ของอาจารย์ในโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีผลต่อระดับของความรู้และทัศนคติ ต่อรูปแบบการสอนแบบนี้ ส่งผลให้เกิดการนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ในการสอนนักเรียน

ผลการวิจัยจะสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของ อาจารย์โรงเรียนสาธิตในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในจังหวัด กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่อธิบายการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอน ของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในจังหวัดกรุงเทพมหานครได้ดีที่สุด

ปัญหานำการวิจัย

1. อาจารย์โรงเรียนสาธิตในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนอย่างไร
2. ลักษณะทางประชากรของอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนหรือไม่
3. การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่
4. การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่
5. การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนหรือไม่
6. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่
7. ความรู้มีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนหรือไม่

8. ทักษะคิดมีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ ในการสอนหรือไม่
9. ปัจจัยใดที่อธิบายการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในจังหวัดกรุงเทพมหานครได้ดีที่สุด

สมมติฐานการวิจัย

1. อาจารย์ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนแตกต่างกัน
2. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับทักษะคิดต่อรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอน
5. ความรู้มีความสัมพันธ์กับทักษะคิดต่อรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
6. ความรู้มีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอน
7. ทักษะคิดมีความสัมพันธ์กับการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอน
8. การเปิดรับข่าวสารสามารถอธิบายการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนได้ดีที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิด และการนำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิต โดยมุ่งศึกษาเฉพาะอาจารย์โรงเรียนสาธิตที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่อยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์

1. การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความบ่อยครั้งในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ
2. สื่อมวลชน หมายถึง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์
3. สื่อบุคคล หมายถึง บิดามารดา ,สามีภรรยา ,บุตรหลาน , อาจารย์ที่ทำงานในโรงเรียนเดียวกัน , อาจารย์ที่ทำงานต่างโรงเรียน , บุคลากรอื่นๆในโรงเรียนเดียวกัน , บุคลากรอื่นๆ ต่างโรงเรียน , บุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ
4. สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง แผ่นพับ เว็บไซต์ หนังสือคู่มือ วารสารกระทรวงศึกษาธิการ จดหมายข่าว เอกสารเผยแพร่ การประชุมและสัมมนาที่เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
5. การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ได้คิดค้นความรู้และลงมือปฏิบัติ หรือกระทำจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการการเรียนรู้จนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีความสุขในการเรียน
6. ความรู้ หมายถึง ระดับความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
7. ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
8. การนำไปใช้ หมายถึง การที่อาจารย์นำรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ในการสอนนักเรียน
9. ลักษณะทางประชากร หมายถึง เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งทางวิชาการ และ ประสบการณ์ทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของงานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. ผลของงานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการศึกษาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ผลของงานวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาการด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาการศึกษา